

ULUSLARARASI TİCARETTE ÖDEME ŞEKİLLERİ

Uluslararası ticarete kullanılan ödeme yöntemleri, ithalatçı ve ihracatçı firmalar arasında tesis edilen ilişkiye bağlı olarak değişiklik göstermekle birlikte; satışı gerçekleştirilen malın alıcıya teslimi, ilgili malın bedelinin ödenmesi ve ticari risk gibi faktörler taraflar arasında mutabık olunan işlemler doğrultusunda farklılık göstermektedir. Bu süreçte ticari riskin ağırlıklı olarak hangi taraf aleyhine olacağı hususu ise tesis edilen ticari ilişki ve bahsi geçen ilişki neticesinde doğan birtakım yükümlülükler ile bağlantılıdır. Her ne kadar alıcı ve satıcı temelde risk almaksızın ticaret yapma gayesi ile hareket ediyorsa da ticari ilişkiye dair doğrudan yahut dolaylı olarak yapılacak her tercihin bir de maliyeti olacağı dikkate alınarak uluslararası ticarete uygulanmak üzere, çeşitli ödeme biçimleri geliştirilmiştir.

Dolayısıyla çeşitli ödeme yöntemlerinin ithalatçı ve ihracatçı firmalar bağlamında ihtiva ettikleri sorumlulukların ve risklerin farklılık göstereceği aşıkardır. Elbette ticari ilişkinin öznesi konumunda olan bütün firmaların tercihi, öncelikle kendilerini güvence altına alan ödeme ya da transferler yöntemlerini tercih etmek yönünde eğilim göstermektedir.

Peşin Ödeme: Ödemenin tamamının mal sevkiyatından evvel ithalatçı firma tarafından yapıldığı ödeme yöntemi peşin ödeme olarak adlandırılır. Bu yöntemde, eşyaların transferi sırasında meydana gelebilecek her türlü kaza ve kayıp riskinin yanında eşyaların teslim süreleri gibi nakliyata ilişkin bütün riskler de ithalatçı firmaya aittir. Ödeme yöntemi ve transfer sürecindeki risklerin tamamı ithalatçı firmaya yüklenildiğinden günümüzde pek tercih edilen bir ödeme yöntemi değildir.

Mal Mukabili Ödeme: İthalatçı, malı teslim aldıktan sonra mal bedelini ihracatçıya öder. İhracatçı malları alıcı adına sevk edip daha sonra, malı temsil eden belgeleri ithalatçıya doğrudan ya da bedelsiz teslim koşuluyla banka aracılığıyla gönderir. Peşin ödemenin aksine ihracatçının en çok risk üstlendiği ödeme şekli olduğundan, günümüzde çok tercih edilmez.

Vesaik Mukabili Ödeme: İhracatçının ithalatçı ile yaptığı satış sözleşmesi doğrultusunda malları sevk etmesinden sonra bunları temsil eden sevk belgelerinin, mal bedelinin tahsili karşılığında teslim edilmek üzere, banka aracılığı ile ithalatçıya teslimine imkan veren ödeme şeklidir. Bu ödeme şekli, ithalatçı firmanın malları kontrol ederek almasını sağladığı için ilgili firma açısından oldukça güvenli bir yöntemdir. Ancak bu durumda ithalatçı firmanın malı kabul etmemesi ve çeşitli nedenlerle vesaikleri almayarak ödemeyi gerçekleştirmemesi gibi ihtimaller mevcuttur. İhracatçı firmanın, ithalatçı firma tarafından teslim alınmayan malların geri getirilmesi noktasında ek masraf yapması gerekecek ve bu sebeple maliyet kalemi artacaktır. Firmalar arasında tesis edilen ticari ilişkiye ve bu ilişki kapsamında kurulmuş güven ilişkisine bağlı olarak ucuz ve hızlı bir ödeme şekli olma potansiyeli taşıdığından ithalatçı ve ihracatçı firmalar tarafından tercih edilen bir yöntem olduğu ifade edilmelidir.

Kabul Kredili Ödeme: İthalatçı ve ihracatçı firmalar arasında kurulacak bir akit ile ithal edilmesi planlanan malların bedellerinin malların sevkiyatı gerçekleştirildikten belli bir süre sonra ödenmesinin kararlaştırılması, bu yöntemin ayırt edici özelliğidir. Bu ödeme şeklinde,

mal bedelinin belirli bir vadede ödenmesini taahhüt eden ve zamanda bu ödemeyi garanti eden bir poliçe yahut bono mevcuttur.

Akreditifli Ödeme: İthalatçı firmanın bir talimat ile yetkilendirdiği bankanın belirli bir meblağ için veya belirlenmiş bir vadeye kadar ithalatçı firma tarafından talep edilen şartları yerine getirecek anlaşmaları ihracatçı firma ile tamamlamasıyla gerçekleştirilir. İhracatçı firmanın ihraç edeceği tüm eşyaların transfer ve teslim detaylarına dair evrakların tamamı ise yetki tanınan banka tarafından ithalatçı firmaya teslim edilir. İthalatçı firma, teslim edilen bu belgeler ya da poliçeler ile birlikte ihracatçı firmaya yapacağı ödemeyi taahhüt etmiş olur. İthalatçı ve ihracatçı, gerekli işlemleri banka aracılığıyla gerçekleştirdikleri için bir bankanın mali güvencesi altında olduklarından akreditifli ödeme şekli her iki firma açısından da avantaj sağlamaktadır.